

**МУСІЙЧУК В. М.**

студентка 3 курсу факультету екології і права ЖНАЕУ, спеціальність «Правознавство», м. Житомир, Україна

## **ОСОБЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЛІСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

Правова охорона лісів є надзвичайно важливою складовою правового режиму лісів. Організація охорони і захисту лісів передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження лісів від пожеж, незаконних рубок, пошкодження, ослаблення та іншого шкідливого впливу, захист від шкідників і хвороб. Отже, можна виділити три найважливіші вектори охорони лісів: охорона від пожеж, охорона від незаконних рубок, охорона від шкідників і хвороб [1]. Ст. 98 Лісового кодексу України (далі ЛК) встановлює дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність за порушення лісового законодавства [2].

Дисциплінарна відповідальність за порушення лісового законодавства настає за правопорушення службових осіб, коли вони збігаються з порушенням норм трудового законодавства. Дисциплінарна відповідальність регулюється нормами трудового законодавства. Дисциплінарна відповідальність за невиконання або нестале виконання вимог лісового законодавства може бути застосована до працівників, якщо ними порушені трудові обов'язки щодо охорони лісів та лісових ресурсів.

Згідно зі ст. 147 Кодексу законів про працю України [3] за порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано тільки один захід стягнення: догана або звільнення. Законодавством, статутами і положеннями про дисципліну можуть бути передбачені для окремих категорій працівників й інші дисциплінарні стягнення. Дисциплінарні стягнення застосовуються органом, якому надано право прийняття на роботу даного працівника. На працівників, які несуть дисциплінарну відповідальність за статутами, положеннями та іншими актами законодавства про дисципліну, дисциплінарні стягнення можуть накладатися також вищими органами, які здійснюють управління в галузі використання та охорони лісів та лісових ресурсів.

Дисциплінарне стягнення застосовується власником або уповноваженим ним органом безпосередньо за виявленням проступку, але не пізніше одного місяця з дня його виявлення, не рахуючи часу звільнення працівника від роботи у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю або перебування його у відпустці. Дисциплінарне стягнення не може бути накладене пізніше шести місяців з дня вчинення проступку.

Цивільно-правова відповідальність, на відміну від інших видів відповідальності за порушення лісового законодавства (адміністративної, кримінальної, дисциплінарної), виконує крім стимулюючої та превентивної функції також компенсаційну функцію у формі відшкодування шкоди. Специфіка застосування цивільно-правових норм щодо регулювання даних правовідносин обумовлена кількома факторами: особливістю лісу як природного об'єкта, який є складною екологічною системою, а також значенням лісів, що виконують екологічні, економічні і соціальні функції.

Так, ст. 69 Закону «Про охорону навколишнього природного середовища» [4] встановлює, що шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, підлягає компенсації, як правило, в повному обсязі без застосування норм зниження розміру стягнення та незалежно від збору за забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів. Особи, яким завдано шкоди, мають право на відшкодування неодержаних прибутків за час, необхідний для відновлення здоров'я, якості навколишнього природного середовища, відтворення природних ресурсів до стану, придатного для використання за цільовим призначенням.

З метою посилення охорони лісів, збереження лісових ресурсів і підвищення ефективності їх використання Кабінетом Міністрів України була прийнята постанова «Про такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісовому господарству» [5]. Цією постановою були затверджені такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісовому господарству підприємствами, установами, організаціями та громадянами: пошкодженням дерев і чагарників до ступеня неприпинення росту; знищенням або пошкодженням лісових культур, насаджень і молодняка природного походження та самосіву на землях, призначених для лісовідновлення та лісорозведення; знищенням або пошкодженням сіянців і саджанців у лісових насадженнях та на плантаціях; самовільним сінокосінням, випасанням худоби; знищенням і пошкодженням лісогосподарських та відмежувальних знаків; знищенням або пошкодженням мурашників; пошкодженням сіножатей та пасовищних угідь; знищенням або пошкодженням лісоосушувальних каналів, дренажних систем і шляхів; незаконною рубкою і пошкодженням дерев і чагарників до ступеня припинення росту; самовільною заготівлею (збиранням) недеревних рослинних ресурсів у порядку спеціального використання, а також загального використання на ділянках, де це заборонено чи допускається тільки за спеціальним дозволом.

Вказані такси встановлюють розмір відшкодування шкоди. Також постанова передбачає цілий ряд умов, які впливають на визначення розміру шкоди. Так, за пошкодження самшиту, кипариса, айланта, платана, горіхів усіх видів, еталонних дерев і дерев на елітних лісонасінневих плантаціях, а також хвойних молодих дерев (віком до 41 року) у грудні — січні розмір стягнення, обчислений за такою, збільшується у два рази. У гірських лісах Карпат і Криму розмір шкоди, заподіяної знищенням або пошкодженням лісових культур, насаджень і молодняка природного походження та самосіву, обчислюється такою, збільшеною у два рази. Розмір стягнень за самовільну заготівлю (збирання) не деревних сировинних ресурсів на штучно створених плантаціях обчислюється за цією такою, збільшеною вдвічі. За знищення або пошкодження мурашників у лісах першої групи розмір стягнення також обчислюється такою, збільшеною у два рази. Шкода, заподіяна знищенням або пошкодженням мостів, шлюзів, інших інженерних споруд на лісоосушувальних каналах, дренажних системах і шляхах, а також рекреаційних об'єктів, обчислюється в п'ятикратному розмірі вартості витрат на поновлення знищених або пошкоджених споруд.

На основі викладеного можемо зробити висновок, що дисциплінарна відповідальність за порушення лісового законодавства настає за правопорушення працівників, коли вони збігаються з порушенням норм трудового законодавства. Дисциплінарна відповідальність регулюється нормами трудового законодавства. Дисциплінарна відповідальність за невиконання або нестале виконання вимог лісового законодавства може бути застосована до працівників, якщо ними порушені трудові обов'язки щодо охорони лісів та лісових ресурсів. Відповідно шкода, заподіяна лісовому фонду в результаті порушення лісового законодавства, відшкодовується громадянам та юридичним особам у порядку, встановленому законодавством України. Правове регулювання відносин щодо відшкодування шкоди у даній сфері здійснюється за нормами цивільного та лісового права.

### **Список використаних джерел:**

1. Бондарчук Н. В. Актуальні питання правового режиму лісів України / Н. В. Бондарчук // Часопис Київського університету права: український науково-теоретичний часопис. – 2012. – № 4. – С. 276–279.
2. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 17. – Ст. 99.
3. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50.
4. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища від 25 червня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісовому господарству» від 23 липня 2008 року // Урядовий кур'єр від 20 серпня 2008 року. – № 153.